

Розділ 6

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА. ЮРИДИЧНА ЛІНГВІСТИКА

УДК 811.161

М. Ю. Іванченко,
І. Ю. Сковронська

ЛЕКСЕМА BREAK У КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Присвячено дослідженню утворення метафор концептополя BREAK (руйнація) з позиції аналізу соціокультурного сьогодення з використанням іншомовних літературних і мас-медійних джерел, які систематично висвітлюють події в Україні та за її межами. Акцентовано на силі мовотворчої активності відповідного суспільного колективу в конкретній соціокультурній ситуації. В межах розвідки виокремлено групи та референційні субкатегорії історичних джерел, здійснено аналіз механізмів метафоризації досліджуваного екстралінгвістичного явища.

Ключові слова: поле концепту, соціокультурний простір, метафора, актуалізація, референційні джерела, референційні субкатегорії.

Постановка проблеми. Способом людського пізнання є не пасивне копіювання об'єктів, а їх репрезентація, конструювання ментального образу [7; 11; 14; 15], котрий, як правило не збігається зі світом [8, с. 70]. Сучасне бачення цієї проблеми відрізняється від традиційного підходу, оскільки реальне більше не вважається об'єктивним, тоді як образ, який формується в мисленні людини, в результаті її взаємодії з об'єктом навколишньої дійсності – реальний; однак такий образ жодною мірою не є відбитком (facsimile) об'єкта [8, с. 321]. Ще Е. Кант свого часу висловив думку про те, що «чистий» об'єкт може існувати лише як річ у собі. Будь-які спроби «сполучення» людини (людської свідомості) з об'єктом трансформують його у явище (феномен) [4, с. 283].

Одним і тим самим словам у психіці різних людей можуть відповідати різні ментальні утворення. А тому не лише різні мови «коцептуалізують» дійсність по-різному, але й за одним і тим самим словом у свідомості різних людей можуть поставати різні концепти

[5, с. 3]. Так, у свідомості українців існують концепти: червона калина, вишиваний рушник (сорочка), гетьманська булава та ін.; в англійців – Big Ben; в американців – статуя Свободи. Однак сучасність диктує жорсткі правила співіснування та виживання. Тому дедалі частіше з'являються концептуалізовані лексичні словосполучення, в основі яких лежить лексема *break-руйнація*.

Стан дослідження. Сучасні соціокультурні пошуки загалом та лінгвістичні зокрема спрямовані на вивчення особливостей репрезентації дійсності, передачі та збереження знань мовними одиницями, що висвітлюють специфіку світобачення окремого етносу. Семантична структура слів, які об'єктивують ономасіологічний простір в англійській мові, вже була об'єктом лінгвістичних досліджень (приміром, С. О. Гурського, З. В. Данилової, А. В. Ширяєвої), завдяки чому вченим вдалося виокремити й описати інваріантне значення цих лексем та розглянути їхню потенційну можливість сполучатися з іншими словами. У цій царині окреслимо лише лексему *break*.

Видається неможливим з'ясувати суть соціокультурних проблем сучасності без аналізу вагомого доробку багатьох відомих науковців. Зокрема, це стосується мовознавчої концепції І. А. Бодуена де Куртене, який наголошував на тому, що першочерговою є індивідуально-психічна реальність мовних елементів та мови загалом, а «у всіх частинах мови, як би багато фізичного ми не знаходили, пульсує і може пульсувати лише суто психічне життя» [1, с. 196].

З іншого боку, людина, як істота соціальна, не може не підпадати під вплив колективної свідомості. Ба навіть більше, вона у будь-якому разі є представником певного колективу, і, природно, виражає його думку. Лише за останні десятиліття, як стверджує М. Августінос, ми зустрічаємо доволі систематизовану увагу до деталей когнітивної репрезентації понять «поведінка» та «стимул», які загалом об'єднуються під назвою «соціальна когніція» [6].

Л. Резнік вважає, що соціальною остання є у розумінні способу впливу на людей іншими людьми, тоді як когніція залишається більш-менш індивідуальною [13]. У будь-якому випадку продуктом такої взаємодії є метафора, в основі якої лежить досвід людини. Історичні та крос-культурні дослідження довели, що метафора має історично та культурно специфічні джерела утворення, тобто такі, які не є універсальними, а пов'язані з особливостями історичного й культурного розвитку мовного колективу.

Мета статті – визначити мас-медійні та історичні джерела, які стали рушійною силою мовотворчої активності відповідного соціокультурного мовного колективу, виокремити групи та референ-

ційні субкатегорії останніх, проаналізувати механізми метафоризації досліджуваного екстралінгвістичного явища.

Виклад основних положень. У проведених раніше наукових дослідженнях було з'ясовано семантико-ономасіологічну сутність досліджуваного концепту, а також проаналізовано структурні параметри базового прошарку поля концепту *руйнація* [2, с. 3]. Об'єктом цієї наукової розвідки є концептуальні метафори, які формують периферію поля концепту *руйнація*. У ролі предмета дослідження виступають референційні сфери-джерела утворення метафор периферії поля цього концепту.

Завдяки проведеному аналізу джерел утворення метафор концептополя *руйнація* ми встановили, що останні охоплюють широке коло екстралінгвальних явищ. Теоретичним підґрунтям для виокремлення цих груп стали дослідження М. Тернер та Дж. Ванпруса [14; 15]. Так, відібрані концептуальні метафори ми поділили відповідно до сфери-джерела на 3 групи: «Людина та природа», «Людина та суспільство», «Засоби та результати людської діяльності». Виокремлені сфери-джерела охоплюють такі референційні субкатегорії: I – Людина та природа: 1) антропоморфізми: а) фізіологія, б) їжа; 2) природа: а) фауна, б) флора, в) природні ресурси, г) простір, г) форма; II – Людина та суспільство: 1) історія, 2) армія та війна, 3) релігія та вірування; III – Засоби та результати людської діяльності: 1) механізми, 2) виробництво, 3) будівлі, 4) артефакти. Варто зауважити, що в контексті сучасних подій в Україні, в умовах гібридної війни друга сфера-джерело є найактуальнішою і найвагомішою, оскільки стосується кожного з нас, нашого існування сьогодні і перспектив життя наших дітей у власній вільній державі.

Поняття «природа» – одне з найважливіших у філософії. Неможливо зрозуміти сутність багатьох фундаментальних філософських понять, таких як суспільство, культура, дух, сутність людини та інших, не розглянувши їх у співвідношенні з природою. Отож «натуралізм», як філософська позиція, підкреслює завжди особливу значимість саме «природи» при розгляді та вирішенні центральних філософських питань буття й пізнання, особливо буття людини і людської культури [4, с. 516]. Це підтверджує й аналіз інвентаризованих концептуальних метафор, котрий засвідчує, що сферою-джерелом утворення багатьох з них є референційна субкатегорія «природа».

Так, обманута людина порівнюється з твариною, яка потрапила в пастку, *–to fall into one's trap: If ell into his trap when I agreed to drive him home* [1, р. 92]. Безнадійність, неможливість досягнення позитивного результату передається через характеристику представників

тваринного світу, стосовно яких здійснюються відповідні операції, наприклад: *to be at a dead horse: They won't refund your money; you're beating a dead horse* [6, p. 14].

Війна починається з побутової сварки. Згадаймо лише героїв твору «Кайдашева сім'я», у яких суперечка за грушу переросла у ворожнечу та війну між рідними людьми. У перлинах народної мудрості сварки та суперечки за аналогією порівнюються зі собачою лайкою, знаходять своє вираження у таких англомовних метафорах: *Quarreling dogs come halting home* [7, p. 59]. Прямо пропорційний взаємозв'язок наявності певних необхідних умов із реалізацією планів алегорично описується у такому прислів'ї: *Destroy then ests and the birds will fly away* [7, p. 178].

Раптова зміна поведінки людини порівнюється для надання особливої експресивності з перетворенням у лебедя – *to cut a big swan*, дракона – *to turn into dragon*, тощо: *Bob cuts a big swan whenever he appears in his military uniform* [3, p.18]; *Please, don't turn into a dragon!* (change) [6, p. 104].

Політичні, релігійні та інші переконання й інтереси викликають асоціацію з кінями, котом, індиком та іншими представниками тваринного світу, а саме: *to change horses in mid-steam, to turn a turk, to turn the cat in the pan etc.: As an ex-Communist seeking affiliation with the Scottish National Party, the election caught him just a she was changing horses in mid-stream* [11]; *To turn Turk* (to change completely as from a Christian to an in fide) [7]; *To turn the cat in the pan* (change motives, interests) [9].

У сучасній українській та англійській мовах є чимало ідіоматичних виразів, що утворюють концептуальну метафору «успіх», при чому утворені вони на основі асоціативних зв'язків із тваринами, птахами. Цими виразами рясніють мас-медійні джерела, оскільки їх ужиток значно полегшує і емоційно підсилює сприйняття інформації реципієнтами, наприклад: *to break the duck, to kill two birds with one stone, to kick the cat, etc.: He could hardly believe he had broken his duck at last, that he was to have a start story published in a reputable magazine* [11]; *I have to cash a check and make a payment on my bank loan. I'll kill two birds with one stone by doing them both in one trip to the bank* [1, p. 194]; *It's your kick at the cat (a chance, try)* [2, p. 59].

Так, наприклад, успіх як результат наполегливої праці, скоригованих та узгоджених суспільних вчинків знаходить своє відображення в народній творчості: *If you cut down the woods, you'll catch the wolf* [7, p. 163]. Виконання дій, приречених на невдачу, порівнюється з виконанням алогічних дій: *Long are you cut Falk land wood with a pen*

knife [7, p. 163]. Така ж референційна субкатегорія лежить в основі прислів'я, в якому йдеться про ефективне використання вільного часу: *One beats the bush, and the other catches the birds* [7, p. 37].

Джерелом утворення концептуальних метафор лексеми *break* є також явища природи. Так, приміром, певна кількість екстралінгвальних явищ, котрі виступають у ролі об'єктів метафор, за аналогією порівнюється з: а) льодом, наприклад: *to cut no ice, to break the ice, etc.: We had him, tied up in no time, just like your opea calf to take to market. He yelled some, and kicked a great deal, but that didn't cut no ice with the boys and me* [4, p. 67]; *That idea cuts no ice. It won't help at all* [3, p. 14]; *Tom is outgoing. He's always the first one to break the ice at parties* [12, p. 28]; б) зі снігом – *The old lady slipped on the ice, but a snowbank broke her fall* [29]; в) пилом – *Flattering everything in its path, reducing it to dust* [10, p. 157]; г) водою – *To beat water in a mortar* [7, p. 37]; г) камінням – *Once faced with a loss of initiative the Government left no stone unturned in collecting data for «The Times» solicitors to use in defending its conduct before the Commissioners* [11, p. 3].

Цікавими є приклади, в яких певні об'єкти навколишнього світу характеризуються через нерелевантні ознаки: холод – раптова зміна стану існування, холод – відсутність будь-яких емоцій, тощо: *He was then the guest of Lord Rothschild, who's invited him over to view several fine gardens, which left Mr. Streeter cold* [2, p. 345]; *One look from the old man will stop you cold (stop quickly)* [6, p. 95].

Продуктивними виявились і просторові метафори. Так, наприклад, фінансова неспроможність постає як зниження положення у просторі або втрата форми: *to fall into debts, to fall behind, to leave flat, to leave hanging in midair, etc.: Many people hurry to say that they will never fall into debts* [5]; *Teenagers were more likely to fall behind with the rent* [9, p. 117]; *The robber took all my money and left me flat* [1, p. 202]. За тим самим принципом утворені метафори нерезультативності: *You joke left me flat* [1, p. 194]; *She left her sentence hanging in midair* [5].

У деяких випадках метафорична актуалізація досліджуваного концепту може виражатись через фізіологію людини. Так, наприклад, у метафоричному представленні вмістищем емоцій, надій є: а) серце та груди, які зазвичай сприймаються як місце існування душі та народження почуттів: *O, my boys! I tremble for the time when I must let you go, because I think it would break my heart to have you fail as so many fail* [8, p. 122]; б) стопи – символізують стійкість, надійність, а звідси й успіх: *You got extra because you looked so clean and Nordic. Oh yes,*

you always fell on your feet (good luck) [9, p. 119]; в) ноги – зазвичай апелюють до «нижчих», «менш гідних» частин тіла, що нерідко надає висловлюванню негативного забарвлення, однак у нашому випадку метафора набуває позитивного значення як побажання»: *Break a leg!*» – *she whispered as he went on stage (to wish an actor luck)* [6, p. 34]; г) ментальні зусилля виражаються через маніпуляції з фізіологічним вмістилищем останніх: *to break smb's neck, to break smb's brains, etc.* – *I beat my brains out to solve the problem* [1, p. 28]; та інші, наприклад: *to tear one's hair, to break one's elbow, to stop one's mouth, to break the back, to beat one's gums, to turn the blind eye, etc.* – *She stamped and raged and tore her hair, and swore she'd never been so insulted* [6, p. 139]; *She has broken her elbow at the church door* [7, p. 87]; *To stop two mouth with one morsel* [7, p. 77]; *The government has worked for years to break the back of organized crime* [4, p. 130]; *Stop beating your gums. I'm not listening to you* [1, p. 28]; *How can you turn a blind eye to all those starving children?* [1, p. 339].

Часто фізіологічні метафори базуються на асоціативному зв'язку з позамовними явищами та травмами, інколи несумісними із життям, наприклад: *to kill smb., to cut one's throat, etc.: Bill Cosby kills me (makes me laugh hard)* [6, p. 59]; *We'll take over your business and put you in as manager at a fair salary. We can't stop you from trying to go it alone, but if you do you'll be cutting your own throat* [11, p. 8]; *It is no use buying raw commodities at cut-throat prices if the result is to impoverish prospective customers* [10, p. 129].

Доволі поширеними є метафори руйнації, сферою-джерелом яких виступають механізми. Так, в українців та англійців емоції, почуття, настрої людини асоціюються з приладами, тоді як чуттєві процеси виражаються через маніпуляції з відповідними пристроями, наприклад: *floodgates, record, etc.: The bereaved woman is stunned and with drawn, but presently the flood gates are opened and natural grief has its way* [12, p. 41]; *A kid who knew how to turn on the charm* [10, p. 378]; *«Change the record, will you?» shouted Anne from the kitchen. Do you realize you have been whistling the same tune over and over, all the time you've been fixing that window?* [12, p. 9]; *At first, Cindy wouldn't open up with us (talk openly, express feelings freely)* [6, p. 74].

Менш продуктивними виявились метафори референційної субкатегорії «будівля», в яких остання мислиться як одиниця простору, тобто утворює асоціативні зв'язки з позамовними явищами, які позначають зміну або появу чогось нового. Приміром, народитись – увійти у життя (*to enter the life*), видужати – повернути за кут (*to turn the corner*) – *There is but one way to enter this life, but the gates of death*

are without number [7, p. 225]; *His temperature is still going down, and he's breathing more easily. I think we can safely say he's turned the corner*. В деяких випадках актуалізуються структурні елементи будівлі, такі як дах, стіни, будівельні блоки, тощо: *To cut blocks with the razor (to waste ingenuity etc.)* [7, p. 163]; *A chip off the old block* [7, p. 121].

Референційна субкатегорія периферії суті концепту *break* охоплює широке коло явищ матеріального світу: а) коштовності (pearls, diamonds), які символізують мудрість, порядність: *I am desolated to lose the pearls of wisdom that habitually fall from your cultivated lips, returned Haddo* [9, p. 31]; *She is very honest and will be hard to cut as a rough diamond* [7, p. 85]; б) господарські знаряддя, такі як нитка, що асоціюється з розповіддю, ливарна форма – з початком, основою; відро – з завершенням життєвого шляху: *With this insight into a bold, ambitious, and ardent, yet artful and politic character, we resume the broken thread of our narrative* [6, p. 98]; *Nature made him, and then brok them ould (starting a fresh from fundamentals)* [3, p. 35]; *To have knacks in one's budget* [7, p. 231]; *When I kick the bucket, I want a huge funeral with lots of flowers and crying* [6, p. 93]; в) елементи одягу актуалізуються як показники матеріального добробуту, а, відповідно, відсутність останнього – як фінансова неспроможність: *Tom beats the pants off Bob when it comes to writing poetry* [1, p. 28]; *To cut your coat according to your cloth* [7, p. 164]; г) музичні інструменти: *This was the first rift in the lute. It was clear to me that the Western Power must now prepare for a continuous struggle with the communist East, which would last for many years* [10, p. 481]; г) інші: *All my plans fell to pieces* [12, p. 79]; *Tom promised to turn over a new leaf and do better from now on* [11, p. 2].

Актуальними з позиції існування в соціокультурному просторі сьогодення є приклади концептуальних метафор, сферою-джерелом яких є екстралінгвальні явища, об'єднані у нашому дослідженні у групу «людина та суспільство»: *At one stroke he had cut the Gordian knot, by-passing all the preliminaries – the maneuvering for position, the attacking at one point and giving way at another* [11]; *Two myths about comedians: they all want to play Hamlet and they're all melancholic. Both are exploded by Richard Briers* [11]; війна: *I didn't like the way you tore into Dempsey's paper at the seminar(to criticize strongly)* [9]; *There porters opened fire on the mayor* [1, p.243]; релігія та вірування (біблеїзми): *This was an overwhelming experience because ... the seed fell on good ground* [9, p. 119]; *Break Priscian's head* [7, p. 82].

Сферою-джерелом переважної більшості метафор периферії концептополя *руйнуція* є процес «виробництва», що, очевидно, зумовлено семантико-ономасіологічною сутністю досліджуваного концепту,

оскільки у процесі трудової діяльності невід'ємною є зміна фізичного стану, а саме: відокремлення, поділ, розтріскування, розколювання, подрібнення, відрізання, тощо, наприклад: *To stop two gaps with one bush* [8, p. 303]; *Stop stitch while I put a needle in* (a proverbial phrase applied to any one when one wishes him to do anything more slowly) [7, p. 77].

Висновки. Здійснений аналіз демонструє, що сферами-джерелами творення метафор концепту *break* (*руйнація*) виступають людина, світ природи, світ результатів людської діяльності. Значний відсоток ужитку цієї лексеми в сучасних літературних та мас-медійних джерелах свідчить про посилення її використання через змістове наповнення, яке допомагає чіткіше окреслити суспільно-політичну ситуацію у світі загалом та в Україні зокрема.

Соціокультурний простір змінний, але не статичний. У різні історичні моменти він акумулює та віддзеркалює основні події життя людської спільноти за допомогою актуалізації тих чи інших концептів. На превеликий жаль, концепт із деструктивним змістовим навантаженням *break* (*руйнація*) є сьогодні актуальним і часто уживаним. Зважаючи на суто лінгвістичний аспект проблеми, варто зауважити, що висока продуктивність метафоричних моделей вищенаведених типів створює підґрунтя для метафоричної інтерпретації.

1. Бодуэн де Куртенэ И. А. Избранные труды по общему языкознанию: в 2 т. / И. А. Бодуэн де Куртенэ. – М., 1963. – 391 с.

2. Іванченко М. Ю. Семантико-онимасіологічна сутність концепту ПОШКОДЖЕННЯ у сучасній англійській мові / М. Ю. Іванченко // Мова і світ: дослідження та викладання: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – Кіровоград, 2009. – С. 117–121.

3. Іванченко М. Ю. Структура лексико-семантичного поля «поврежденности» в английском языке / М. Ю. Іванченко // Коммуникативные технологии в системе современных экономических отношений: материалы II Международной науч.-практ. конф., посвящ. 75-летию БГУУ (Минск, 1–2 февраля, 2008 г.). – Минск: БГУУ, 2008. – С. 12–14.

4. Философская энциклопедия. – Изд. 4-е. – М.: Сов. энциклопедия, 1987. – 768 с.

5. Фрумкина Р. М. Концептуальный анализ с точки зрения лингвистики и психолога / Р. М. Фрумкина // НТИ. – Серия 2. – 1992. – № 3. – С. 11–18.

6. Augoustinos M. Social cognition. An integrated introduction / M. Augoustinos, I. Walker. – London: Sage, 1995. – 288 p.

7. Dirven R. Cognitive Exploration of Language and Linguistics / R. Dirven, M. Verspoor. – Amsterdam (Philadelphia): John Benjamins Publishing Company, 1998. – 300 p.

8. Damasio A. The Feeling of What Happens: Body and Emotion in the Making of Consciousness / Damasio A.– San Diego, NY., L.: A Harvest Book Harcourt, Inc., 1999. – 385 p.
9. Geeraerts D. Thories of Linguistic Semantics / Dirk Geeraerts. – OxfordUniversity Press, 2010. – 362 p.
10. Lakoff G. Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind / G. Lakoff. – Chicago: The University of Chicago Press, 1987. – 614 p.
11. Ortony A. Metaphor, Language, and Thought / A. Ortony // Metaphor and Thought / ed. by A.Ortony. – Cambridge: CambridgeUniversity Press, 1993. – P. 1–16.
12. Prinz J. Furnishing the Mind: Concepts and Their Perceptual Basis L.R. – Cambridge, Mass: MIT Press, 2004. – 368 p.
13. Resnick L. B. Perspective sonsocially shared cognition / L. B. Resnick, J. M. Levine, S. D. Teasley. – Washington, DC: American Psychological Association, 1991. – 330 p.
14. Turner M. The Literary Mind. The Origins of Thought and Language / M. Turner. – NY., Oxford: OxfordUniversity Press, 1996. – 187 p.
15. Vanprys J. A. Survey of Metalinguistic Metaphors / J. A. Vanprys // By Word or Mouth. Metaphor, Metonymy and Linguistic Action in a Cognitive Prospective. – Amsterdam: John Benjamins, 1995. – P. 1–35.

Иванченко М. Ю., Скворонская И. Ю. Лексема *break* в контексте социокультурного пространства

Посвящено исследованию образования метафор концептополя BREAK (разрушение) с позиции анализа социокультурного настоящего с использованием иностранных литературных и СМИ-источников, которые систематически освещают события в Украине и за ее пределами. Акцентировано внимание на силе речеобразующей активности определенного общественного коллектива в конкретной социокультурной ситуации. В рамках проведенного исследования выделены группы и референционные субкатегории исторических источников, осуществлен анализ механизмов метафоризации исследуемого экстралингвистического явления.

Ключевые слова: *поле концепта, социокультурное пространство, метафора, актуализация, референционные источники, референционные субкатегории.*

Ivanchenko M. Y., Skovronska I. Y. Token BREAK in the socio-cultural space

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of socio-cultural and historical sources of the metaphors creation which form the periphery of the conceptual field BREACH. It is tried to find out what extra lingual phenomenon became the crucial force of language-building process of the certain linguistic community. The concept of «nature» is one of the most important in philosophy. It is impossible to understand the essence of many fundamental philosophical concepts

such as society, culture, spirit and essence of man, etc. without considering them in relation to nature. This «naturalism» as a philosophical position, always emphasizes the special importance it is «natural» in the consideration and decision of the central philosophical issues of being and knowledge, especially being rights and human culture. This confirms our inventory and analysis of conceptual metaphors, which showed that area-source to the formation of many of them is category of referential «nature».

In any case, the product of this interaction is a metaphor based on the human experience. Historical and cross-cultural studies have shown that metaphor is historically and culturally specific education sources, sources that are not universal, and related to the particular historical and cultural development of the linguistic community.

As the results of the scientific study, the groups and referential subcategories of the historical sources were pointed out. The analysis of the mechanisms of the metaphors building of the researched extra lingual phenomenon was carried out.

Key words: *field of the concept, socio-cultural space, metaphor, actualization, referential groups, referential subcategories.*

Стаття надійшла 14 червня 2016 р.

УДК 340.12

С. М. Кравчук

ЛЮДИНОМІРНИЙ ХАРАКТЕР ПРОЦЕСУ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ ТА ІНШИХ ОРГАНІВ

Розглянуто питання співвідношення глобалізації сучасного світу та прав людини в контексті діяльності органу конституційного судочинства України. Заналізовано стратегічні орієнтири пошуку балансу прав людини та інтересів держави. Запропоновано введення на конституційному рівні нових, додаткових, правових принципів діяльності Конституційного Суду України; визначено окремі наукові положення, висновки та пропозиції.

Доведено необхідність розробки конкретного механізму співпраці Конституційного Суду України з іншими органами міжнародного рівня: міжнародними судовими, контрольними і, зокрема, квазісудовими органами.

Ключові слова: *права людини; глобалізація, забезпечення, пріоритет, універсалізація, захист прав людини; конституційний суд, принципи діяльності Конституційного Суду України, глобалізація суспільних відносин.*